

Skapat av
Kvist Erica, PLvrsa
Ärendenummer
TRV 2023/115642

Dokumentdatum
2024-11-20

Konfidentialitetsnivå

Samrådsredogörelse

Precisering av riksintresse för del av farled nr. 955 i Vänersborgs kommun

Inledning

Trafikverket skickade ut rapporten riksintresse för del av farled nr. 955 i Vänersborgs kommun på samråd mellan 8 mars 2024 – 3 maj 2024. Nedanför följer en sammanställning av inkomna synpunkter samt hur Trafikverket beaktat synpunkterna i det fortsatta arbetet.

Följande parter har fått möjlighet att lämna synpunkter:

Boverket
Fyrbodals kommunalförbund
Länsstyrelsen Västra Götalands län
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Sjöfartsverket
Tillväxtverket
Transportstyrelsen
Vänersborgs kommun
Västra Götalandsregionen

Boverket

Mark- och vattenområden av riksintresse

Systemet med riksintressen syftar till att värna geografiska områden med viktiga nationella värden och kvaliteter. Det är således mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för exempelvis anläggningar för kommunikationer som kan omfattas av riksintresseanspråk, inte kommunikationsanläggningarna som sådana. Detta är inte tydligt i alla delar av riksintressepreciseringen.

Samordning av statens intressen

Enligt 2 kap 1 § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, ska länsstyrelsen under ett samråd om ett förslag att anta, ändra eller upphäva en regionplan, en översiktsplan, en detaljplan eller områdesbestämmelser underrätta berörda myndigheter om planarbetet. Om förslaget rör en detaljplan eller områdesbestämmelser, behöver länsstyrelsen dock inte underrätta andra myndigheter än de som har invänt mot översiktsplanen, utom när förslaget saknar stöd i översiktsplanen eller särskilt berör myndigheten.

Enligt 2 kap 2 § PBF ska länsstyrelsen när ett förslag till regionplan eller en översiktsplan ställs ut eller på annat sätt görs tillgängligt för granskning underrätta de statliga myndigheter som kan väntas ha synpunkter i sådana frågor som länsstyrelsen ska ta ställning till i sitt granskningsyttrande.

Länsstyrelsen ska således ibland, men inte alltid, underrätta Trafikverket vid handläggning av planärenden.

Påtagligt försvårar tillkomsten eller nyttjandet av anläggningarna

Vid bedömning av påverkan på områden som är av riksintresse för anläggningar för kommunikation är det viktigt att skilja på åtgärder som kan utgöra en godtagbar påverkan på området och sådana åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Det är först när åtgärder påtagligt försvårar tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna som staten, via länsstyrelsen, kan utöva tillsyn med anledning av ett kommunalt beslut att anta eller ändra en detaljplan eller områdesbestämmelser.

Proposition 1985/86:3 med förslag till lag och hushållning med naturresurser m.m.

I riksintressepreciseringen citeras delar av proposition 1985/86:3. Då citatet ger en ofullständig bild av propositionens innebörd riskerar det att bli missvisande. Citatet bör därför tas bort.

*Trafikverkets svar:
Trafikverket tackar för synpunkterna.*

Fyrbodals kommunalförbund

Avstår från att yttra sig.

Länsstyrelsen Västra Götaland

Länsstyrelsen är positiv till Trafikverkets framtagande av en riksintresseprecisering för farled nr. 955 för att bevaka användningen av området för väntkaj och lotsverksamhet. Riksintressepreciseringen är i sin helhet välmotiverad och beskriver de användningsbehov som finns, vilka åtgärder som kan påverka användningen och eventuella konflikter med andra intressen. Länsstyrelsen efterfrågar en utvecklad beskrivning av utvidgningen i syd för att bevaka framtida scenarion där väntkajen kan behöva flyttas. Trafikverket behöver utveckla vägledning gällande omgivningspåverkan i riksintressepreciseringen.

Riksintressets markanspråk:

Länsstyrelsen efterfrågar en utvecklad beskrivning av utvidgningen i syd för att bevaka framtida scenarion där väntkajen kan behöva flyttas.

Det är bra om riksintressepreciseringen kan beskriva vad det är Trafikverket ser som kan föranleda en eventuell flytt.

Riksintressepreciseringen beskriver att platsen som ska bevakas för en eventuell framtida flytt inte är förberedd för detta idag och att det kommer att kräva utbyggnation. Det är bra om det framgår vilken typ av anordningar och vattenåtgärder som kan bli aktuella om området tas i anspråk då det kan kräva anmälan eller tillstånd om vattenverksamhet. Om en flytt av väntkajen kräver muddring behöver eventuella föroreningar i sedimenten beaktas för att säkerställa att det inte påverkar dricksvattenförekomsten eller värden av riksintresse för yrkesfisket.

I det fall Trafikverket tänker sig en utökning av väntkajens kapacitet i stället för en flytt, exempelvis om två fartyg kan ligga samtidigt, behöver miljöpåverkan (buller och luftföroreningar) undersökas redan nu och inte vid kommande planering enligt PBL.

Farledens omgivningspåverkan:

Länsstyrelsen ser behov av att riksintressepreciseringen ger tydligare vägledning gällande omgivningspåverkan.

Enligt värdebeskrivningen får inte bebyggelse leda till restriktioner för trafiken på farleden eller för vilka typer av gods som får transporteras. Riksintressepreciseringen anger att skyddsavstånden ska vara tillräckliga. Frågor om bullerpåverkan och riskavstånd för farligt gods hänskjuts dock till detaljplaneskede och eventuell prövning. Under 2022 var detaljplan för Södra Sanden på samråd där bostäder föreslås i direkt anslutning till farleden/riksintresset. Då angav Länsstyrelsen under prövningsgrund för

riksintresse sjöfart att kommunen tydligare behöver beskriva påverkan på riksintresset. En förutsättning för detta är dock att det finns underlag som möjliggör hänsynstanstagande och bedömning av påverkan på riksintresset. Detta behöver finnas till hands redan tidigt i planprocessen, i den översiktliga planeringen, för att vägleda och skapa förutsebarhet i planeringen. Vissa typer av farligt gods kan ha omfattande konsekvensavstånd. Utan prognoser för godsmängder och typer av gods som kan komma att förekomma i riksintresseområdet är det svårt att avgöra när tillräcklig höjd för riskerna har tagits. Ytterligare vägledning avseende bullernivåer och vad som är acceptabel risk för bebyggelse nära riksintresset efterfrågas.

Om det finns planer på att i framtiden hantera (lassa/lossa) farligt gods i väntkajen bör det beskrivas i riksintressepreciseringen

Trafikverkets svar:

Trafikverket tackar för synpunkterna. Rapporten kompletteras med text avseende farligt gods och beskrivning av utvidgat område söder om järnvägsbron. Vidare kompletteras riksintressepreciseringen med en bullerutredning.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Inget att erinra.

Sjöfartsverket

Sjöfartsverket ser positivt på det arbete som Trafikverket genomfört med att ta fram rapporten rörande precisering av riksintresse för del av farled 955 och har i sak inget att tillägga. Nedan anvisad text bör fakta korrigeras, lotsområdet består av tre lotssträckor.

Kapitel 4, tredje stycket på sida 11: Väntkajen utgör även en viktig plats och funktion för lotsverksamheten för lotsområde Vänern och Trollhätte kanal. Området är indelat i två sträckor, norra respektive södra sträckan, och delningen av kanalen sker i Ström sluss i lilla Edet. Denna indelning med tre sträckor innebär att fartyg på sin resa från hamn i Vänern till Göteborg byter lots två gånger.

Sjöfartsverkets förslag på korrigering: Väntkajen utgör även en viktig plats och funktion för lotsverksamheten för lotsområde Vänern och Trollhätte kanal. Lotsområdet är indelat i tre sträckor, Vänern och norra respektive södra sträckan av Trollhätte kanal, och. Delningen av kanalen sker i Ström sluss i lilla Edet. Denna indelning med tre lotssträckor innebär att fartyg på sin resa från hamn i Vänern till Göteborg byter lots två gånger.

Övrigt Sedan rapporten gick ut på remiss har Trafikverket utkommit med ny basprognos för godstransporter. Föranleder det någon förändring av text i kapitel 3.2 Framtidsutsikter rörande godsprognoser?

Skapat av
Kvist Erica, PLvrsa

Dokumentdatum
2024-11-20

Trafikverkets svar:

Trafikverket tackar för synpunkterna. Texten korrigeras enligt Sjöfartsverkets förslag samt kompletteras med ett stycke gällande basprognos 2045.

Tillväxtverket

Riksintresse industriell produktion påverkas inte.

Det är viktigt att preciseringen bidrar och fokuserar på tydliga underlag för kommande avvägningar.

Riksintresse industriell produktion:

Industriell produktion enligt 3 kap 8 § MB handlar i huvudsak om områden för basindustrin och Tillväxtverket är ansvarig riksintressemyndighet.

Riksintresse kommunikationer för farled nr. 955 i Vänersborg har ingen direkt påverkan på områden av riksintresse för industriell produktion eller Tillväxtverkets identifierade områden för basindustrin i Sverige. Inom Vänerområdet finns dock stor andel av Sveriges basindustriella produktion kopplat till pappers- och massaindustrin samt kemi- och stålindustrin där farledens funktion har en viktig roll för industrins tillgänglighet.

Förenkling och tydlighet i riksintressesystemet:

Tillväxtverket välkomnar att Trafikverket tar fram underlag kopplat till sina utpekade områden av riksintresse för kommunikationer. Syftet med preciseringar bör vara att förtydliga förutsättningarna för att kunna ta hänsyn till intresset inom och runt utpekat område. Tillväxtverket väljer att skicka följande medskick utifrån syftet att förtydliga och förenkla:

- Områden av riksintresse innehåller anspråk som förändrad mark- och vattenanvändning ska förhålla sig till. En precisering av ett riksintresseanspråk bör förtydliga utrymmet för dialog och vad som ska skyddas. Vi ser gärna att delarna som omfattas av allmän information tydligt särskiljs från det som omfattar riksintressets anspråk och det som kan anses "påtagligt försvåra" anläggningens nyttjande enligt 3 kap 8 § MB.
- Tillväxtverket ser det som angeläget med en restriktiv hållning till riksintressen och att riksintressen enligt 3 kap 8 § MB pekas ut för områden för anläggningar och inte utifrån myndigheters behov för egen verksamhet eller extra stora områden för säkerhets skull.
- En generell synpunkt som Tillväxtverket framfört tidigare i samband med Trafikverkets preciseringar är att vi finner det olyckligt att Trafikverket nyttjar ordval som värdebeskrivning, precisering mm på ett annat sätt än flera andra riksintressemyndigheter. För förenkling och förtydligande av riksintressesystemet anser vi att det är viktigt att riksintressemyndigheter nyttjar ordval likartat.

Skapat av
Kvist Erica, PLvrsa

Dokumentdatum
2024-11-20

- Trafikverket väljer att hänvisa och redovisa flera risk- och hälsoaspekter kopplat till farleden. För förenkling och förtydligande av riksintressesystemet ser gärna Tillväxtverket att riskfrågor kopplat till anläggningens nyttjade särskiljs från risk- och hälsa för tredje man. Påverkan på riksintresse är en av länsstyrelsens prövningsgrunder kopplat till Plan- och bygglagen och risk och hälsa är en annan.

Trafikverkets svar:

Trafikverket tackar för synpunkterna.

Transportstyrelsen

Transportstyrelsens synpunkter Transportstyrelsen tillstyrker att delen Vassbotten – Dalbobron, farled nr 955 riksintressepreciseras. Transportstyrelsen anser det är av stor vikt att Sjöfartsverket kan fortsätta bedriva lotsverksamhet samt att väntkaj finns för att möjliggöra dagens och morgondagens transporter till, på och från Göta älv samt Väneren.

Vänersborgs kommun

Vänersborgs kommun konstaterar att preciseringen av riksintresset i stort följer vad kommunen och Sjöfartsverket tidigare diskuterat i samband med utredningar om utvecklingsmöjligheterna på södra Sanden. Preciseringen innebär i princip inga förändringar av funktionerna jämfört med idag, utöver en eventuell förlängning/anpassning av ledverket söder om järnvägsbron för att utöka vänthamnskapaciteten där.

Några mindre kommentarer vill kommunen framföra:

Det nämns på sidan 2 att kommunen har planer på att avveckla befintlig hamn och flytta den till Vargön. Det stämmer att det är utpekad ett möjligt nytt hamnläge i Vargön, men det finns ännu inga beslut på att iordningsställa en hamn där. Frågan utreds ihop med Trollhättan och i regional samverkan om behov och lämplig placering av en hamn i Vänersborg eller Trollhättan.

På sidan 11 fastställs att "Väntkajen kommer kvarstå på befintlig plats". Eftersom bärigheten på nuvarande kaj är dålig kommer en ombyggnation att krävas och i samband med det kan platsen flyttas ett antal meter. Det är inte heller säkert att det kommer att vara en kaj som idag, utan en annan form av konstruktion.

När det gäller väntkajsfunktioner söder om järnvägsbron konstaterar kommunen att det kan vara svårt att nå dessa platser från land

Trafikverkets svar:

Trafikverket tackar för synpunkterna och korrigerar texten gällande framtida hamn i Vargön samt befintlig kajkonstruktion.

Västra Götalandsregionen

Rapport ”Precisering av riksintresse för farled nr. 955 Delen Vassbotten – Dalbobron i Vänersborg” har skickats till Västra Götalandsregionen (VGR) för remiss. Rapporten lyfter vikten av farledens nationella betydelse vilket är något som även VGR ser som viktigt. Sjöfart längs Göta älv avlastar andra trafikslag med minskad trängsel och minskad klimatpåverkan som positiv effekt. Dessutom har vänersjöfarten betydelse för ett stort antal arbetsplatser runt Vänern.

VGR har en tydlig ambition att värna vänersjöfarten vilket bland annat tydligt framgår av den prioriteringslista för infrastrukturbehov som VGR har skickat till regeringen i samband med revidering av nationell plan för transportinfrastrukturen.

VGR ser positivt på att det föreslagna riksintresseanspråket yta enligt rapporten har tagits fram gemensamt med Vänersborgs kommun. VGR har inte några synpunkter på förslaget utformning och förutsätter att förslaget säkerställt så långt möjligt en långsiktig funktion för riksintresset.

I rapporten framgår att Trafikverkets riksintresseanspråk inte har någon koppling till ägande eller ansvar för förvaltning av respektive anläggning. I nu aktuellt riksintressepreciseringsärende ingår inte landområdet som en fråga. VGR har tidigare lyft behov av en förordningsförändring som möjliggör för kommuner med ansvar för hamnar och kajer att kunna söka bidrag från nationell transportplan. VGR vill framhålla att ambitionen med VGR´s förslag till förändring av förordningen även gäller dessa vänthamnar.

Trafikverkets svar:

Trafikverket tackar för synpunkterna.